



ב"ה

פרשת נח – ראש חודש

ראש חודש - ממוצע בין ימי החול לשבת

ביאור ענינו של ראש חודש – שבפרטים ידועים הרי הוא ממוצע בין ימי החול ליום השבת:

ראש חודש מותר במלאכה, ויש בו כל עובדין דחול, דלא כשבת ויום טוב, ואף על פי כן, מצינו בתנ"ך^[1] שראש חודש אינו נמנה בין שאר ימי המעשה, אלא נמנה בפני עצמו. וטעם הדבר – משום שאינו דומה לשאר ימי החול, אלא הוא למעלה מהם, שלכן אומרים בו הלל, ומקריבים קרבן מוסף, הוספה על כל הימים. וכמבואר בחסידות^[2] שמעלת ראש חודש לגבי שאר ימי המעשה היא כמעלת עולם היצירה, או גם עולם הבריאה, לגבי עולם העשיה.

והענין בזה: לשון הכתוב אודות עשיית מלאכה בששת ימי החול הוא: "ששת ימים תעבוד"^[3], שמשמעות הלשון "תעבוד" הוא גם לשון ציווי. ואף שהפירוש הפשוט הוא שבששת ימי החול מותר לעשות מלאכה, הרי, מבואר בחסידות^[4] כמשמעות לשון הפסוק, שבששת ימי החול צריך לעשות מלאכה. וכן משמע קצת מלשון המדרש רבה^[5]: "לעבדה, ששת ימים תעבוד".

וטעם חיוב המלאכה בששת ימי החול – לפי שעל ידי התעסקות במלאכה על פי התורה פועלים למעלה הענין ד"ששת ימים עשה הוי"^[6], המשכת הארה אלקית להוות ולהחיות העולמות, הארה אלקית המלוכשת בטבע^[7].

מה שאין כן יום השבת אסור במלאכה – כיון שיום השבת הוא למעלה מהענין ד"ששת ימים עשה הוי", לפי שבו מאירה הארה אלקית שאינה מלוכשת ומוסתר בלבושי הטבע.

וראש חודש – מעלתו לגבי שאר ימי החול היא שהטבע עצמו הוא נעלה יותר.

כלומר: שבת – ענינו הנהגה שלמעלה מהטבע, ימי החול – ענינם הנהגה שעל פי טבע, וראש חודש – ענינו להמשיך ולהחדיר את הלמעלה מהטבע בטבע.

על פי זה יש לבאר הענין דאמירת הלל בראש חודש, מה שאין כן בשאר ימי החול, וגם לא בשבת:

בהלל מדובר אודות האופן דהנהגה נסית. ולכן אין אומרים הלל בימי החול (ועד ש"הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף"^[8]) כיון שבהם צריכה להיות הנהגה על פי טבע דוקא, כמו [שכתוב](#)^[9] "וברכך הוי' אלקיך בכל אשר תעשה", ו"לא סמכינן אניסא"^[10], וביום השבת אין אומרים הלל, משום שביום השבת "לא תעשה כל מלאכה"^[11], ו"מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"^[12] בדרך ממילא.

ובראש חודש, שהוא הממוצע בין שבת לימי החול, אומרים הלל – מתוך בקשה להקב"ה להמשיך ולהחדיר את ההנהגה שלמעלה מהטבע בהמלאכות ועובדין דחול^[13].

אלא, שאמירת הלל בראש חודש (וכן איסור עשיית מלאכה בראש חודש לנשים^[14]) הוא ענין של מנהג, מה שאין כן ביום טוב ובחנוכה שאמירת הלל היא מדינא^[15] - כי, בראש חודש חודרת ההנהגה הנסית בעובדין דחול באופן שבגלוי רואים עובדין דחול והנס הוא בנסתר, מה שאין כן ביום טוב וחנוכה שנראה הנס.

קטע משיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשי"א ח"א ע' 83.

[1] ראה שמואל-א כ, יט (הפטרת מחר חודש) ובמפרשים שם. לקו"ת ברכה ד"ה והי' מדי חודש בחדשו (צו, ד). ובכ"מ.
 [2] ראה ביאור ע"פ מחר חודש באוה"ת בראשית כב, סע"א ואילך. הגהות לד"ה והי' מדי חודש הנ"ל באוה"ת ברכה ס"ע א'תתק ואילך.
 ועוד.
 [3] יתרו כ, ט. ואתחנן ה, יג.
 [4] ראה סה"מ קונטרסים ח"ב שמא, א. סה"מ תרח"צ ע' עז ואילך.
 [5] ב"ר פט"ז, ה (וראה לקו"ש חי"ז ע' 245 הערה 20).
 [6] יתרו שם, יא.
 [7] אלא שמכיון שגם הטבע שרשו למעלה מן הטבע, לכן, המשכת ההארה אלקית המלובשת בטבע שע"י המלאכה היא דוקא במלאכה שחשיבא במשכן (ראה שבת צו, ב. וש"נ).
 [8] שבת קיח, ב.
 [9] פ' ראה טו, יח. וראה קונטרס ומעין מאמר כה פ"א.
 [10] פסחים סד, ב. זח"א קיא, ב. קיב, ב.
 [11] יתרו שם, יו"ד. ואתחנן שם, יד.
 [12] ע"ז ג, סע"א.
 [13] עיין אוה"ת בראשית שם יט, א. סה"מ תש"א ע' 10.
 [14] טושו"ע או"ח סתי"ז (וראה לקמן ס"ו).
 [15] רמב"ם הל' חנוכה פ"ג ה"ז-ז. – ולהעיר, שלאמיתותו של דבר הרי "מנהג" הוא נעלה יותר, כמבואר בנוגע להמנהג דהקפות (לקו"ת דרושי סוכות פ, ג. ובכ"מ).

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
 - שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
 שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
 שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה